

PATVIRTINTA

Panevėžio r. Pažagienių mokyklos-darželio
direktoriaus 2015 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-

PANEVĖŽIO R. PAŽAGIENIŲ MOKYKLA-DARŽELIS

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO
PROGRAMA**

„ČIA GERA AUGTI“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Panevėžio r. Pažagienių mokykla-darželis, pelno nesiekianti biudžetinė savivaldybės įstaiga, turinti ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą, savo antspaudą, sąskaitas banke, yra paramos gavėja.

Mokyklos-darželio adresas: Švyturio g. 31, Pažagienių k. LT-36222 Panevėžio r. Įmonės kodas – 191429544. Tel.: (8 45) 55 13 39, mob. 8 683 32 810, el. p.: svyturio31@gmail.com, pazdm@gmail.com. Elektroninė svetainė – www.pazagieniumokykla.lt.

Įstaiga įkurta 1991 metais saugioje, ramioje vietoje, Panevėžio priemiestyje.

Mokyklos-darželio steigėjas – Panevėžio rajono savivaldybės taryba.

Pagrindinė veiklos rūšis – pradinis ugdymas, kitos švietimo veiklos rūšys ikimokyklinis, priešmokyklinis ugdymas.

Pagrindinės veiklos rūšys – ikimokyklinis, priešmokyklinis ir pradinis ugdymas.

Mokykla-darželis yra edukacines, socialines, kultūrinės funkcijas atliekanti švietimo įstaiga, kuri tenkina vaiko, šeimos ir bendruomenės poreikius. Ugdymo įstaigoje užtikrinamas vaiko saugumas ir socializacijos tęstinumas tarp trijų svarbiausių ugdymo grandžių – ugdymo šeimoje, ikimokyklinėje įstaigoje, mokykloje.

Mokykla-darželis formuoja ugdymo veiklos turinį atliepanti pagrindines regiono švietimo nuostatas, individualius mokyklos-darželio tikslus ir vaikų bei jų tėvų poreikius.

Ikimokyklinis ugdymas - yra pirmoji nuosekliojo švietimo sistemos dalis (0 lygmuo). Jis priskiriamas neformaliojo vaikų švietimo sričiai. Ikimokyklinio ugdymo paskirtis:

- sudaryti sąlygas savojo „aš“ identifikacijai, asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai;
- tenkinti individualius poreikius;
- talkinti šeimai užtikrinant vaiko socialinį saugumą;
- padėti perimti tautos kultūros pagrindus;
- padėti pasiekti mokyklinę brandą.

Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo vienerių iki šešerių metų. Ugdomas šeimoje, lopšeliuose (iki 3 metų) ir darželiuose iki (5–6 metų).

Programa – tai orientyras pedagogui, siekiančiam kryptingai vykdyti savo veiklą, ją vertinti, koreguoti, kurti kokybiško ugdymo sąlygas.

Ikimokyklinio ugdymo programa skirta Pažagienių mokyklos-darželio pedagogams ir tėvams. Pedagogai atsižvelgdami į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius, lanksčiai taiko programą, diferencijuoja ir individualizuoja ugdymo turinį ir metodus.

Ikimokyklinio amžiaus vaikas – bręstanti asmenybė, turinti individualių ir socialinių poreikių:

- nori būti mylimas, gerbiamas, supastas;
- trokšta aktyvios veiklos, kad pažintų aplinką ir kurtų save;
- nori būti savarankiškas;
- nori bendrauti ir bendradarbiauti su kitais;
- nori pažinti, suprasti suaugusiųjų pasaulį, rasti savo vietą jame.

Pažagienių mokykloje-darželyje tenkinami vaikų emociniai, pažinimo, komunikavimo, socialiniai, judėjimo poreikiai. Vaikams sudarytos sąlygos rinktis veiklą pagal pomėgius ir galias.

Darželyje ugdomi 1–7 metų vaikai. Dirba ankstyvojo ugdymo grupė, kurioje ugdomi 1–3 metų vaikai, ikimokyklinio ugdymo grupė, kurioje ugdomi 3–5 metų vaikai ir priešmokyklinio ugdymo grupė, kurioje ugdomi 6–7 metų vaikai. Priešmokyklinėje grupėje dirbama pagal bendrąją priešmokyklinio ugdymo programą, kuri lanksčiai pritaikoma ir 6 metų vaikams.

Ugdymas organizuojamas įvertinant vaiko ypatingumą ir individualumą. Pedagogai pritaiko ugdymo turinį, aplinką gabių ir talentingų vaikų poreikiams.

Vaikus, turinčius kalbos ir komunikacijos sutrikimų, ugdo logopedas.

Tenkinti vaikų saviraiškos poreikius organizuojamas papildomas ugdymas. Vaikai dalyvauja konkursuose, festivaliuose, koncertuose.

Įstaigoje sudaryta humaniška, rami, vaiką tausojanti aplinka, kurioje gerbiama vaiko asmenybė. Vaikas gali laisvai rinktis ir planuoti veiklą, daryti atradimus, tobulėti, ugdytis individualiu tempu.

Pedagogo veikla ankstyvojo amžiaus grupėje remiasi pagrindinių šiam amžiui būdingų poreikių tenkinimu ir ugdymu. Vyresnio amžiaus vaikų poreikiai labiau orientuoti į saviraiškos, bendravimo, pažinimo aspektą. Pagrindinė vaiko veiklos sritis – žaidimas palaipsniui auga nuo bendrųjų iki sudėtingų žaidimų, padedančių pažinti pasaulį.

Tėvų dalyvavimas įstaigos gyvenime lemia vaikų pasiekimus, motyvaciją, savęs vertinimą ir elgesį.

Bendradarbiaujant su šeima siekiama:

- atskleisti šeimai vaiko gyvenimo darželyje ypatumus ir supažindinti su ugdymo sąlygomis;

- siekiama tenkinti tėvų lūkesčius ir pageidavimus, organizuoti papildomą ugdymą;

- šviesti tėvus pedagogikos ir psichologijos klausimais;

- susipažinti su šeimos gyvenimo būdu ir drauge ieškoti bendrų ugdomojo poreikio priemonių.

- Mokykloje-darželyje kurti savitas tradicijas. Kartu su visa bendruomene pažymėti valstybines šventes, puoselėti tautines tradicijas, organizuoti renginius, kalendorines šventes.

Mokyklą-darželį lanko per 50 ikimokyklinio amžiaus vaikų nuo vienerių iki septynerių metų. Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje.

PEDAGOGŲ IR KITŲ SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS.

Įstaigos pedagogai – patyrę, rūpestingi žmonės, gebantys skirti dėmesį kiekvienam vaikui kaip vertybei. Tai kompetetingi, gebantys keistis, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinti.

Įstaigoje dirba 5 ikimokyklinio ugdymo pedagogai ir 1 priešmokyklinio ugdymo pedagogas. Dvi auklėtojos turi vyr. auklėtojos kvalifikacinę kategoriją, dvi – metodininko kvalifikacinę kategoriją. Kalbos ir komunikacijos sutrikimus šalina logopedė, turinti vyresniojo logopedo kvalifikacinę kategoriją. Vaikams higienos ir sveikos gyvensenos įgūdžius ugdo ir atlieka prevencinį darbą visuomenės sveikatos priežiūros specialistė. Meninius gabumus lavina vyresnioji meninio ugdymo vadovė. Įstaigos pedagogai kelia kvalifikaciją rajono, miesto, šalies seminaruose. Organizuoja renginius ir seminarus rajono pedagogams.

MOKYKLOS-DARŽELIO FILOSOFINĖS UGDYMO KRYPTYS

Įstaiga laikosi humanistinės ugdymo krypties, kurios pradininkai buvo K. Rodžersas ir A. Maslow. Jie teigė, kad svarbiausias asmenybės bruožas – veržimasis į ateitį, siekis laisvai realizuoti savo galias. Ugdytojas, kuris remiasi humanistinės pedagogikos idėjomis yra nusiteikęs įsivaizduoti save ugdytinio padėtyje, jausti jo išgyvenimus, nuoširdžiai ir atvirai su juo bendrauti.

Humanistinės pedagogikos pagrindiniai principai:

1. Siekti nuoširdaus bendravimo su ugdytiniu, jį nuolat teigiamai vertinti, skatinti intelektualio, emocinio bei valios potencialo plėtrą.

2. Padėti ugdytiniui suvokti save, savo problemas, saviraidos tikslus ir transformuoti juos į veiklos motyvus.

3. bendradarbiauti su ugdytiniais ir planuoti ugdymo veiklą, skatinančią atsakomybę už veiklos rezultatus.

4. Optimizuoti ugdymo procesą, grindžiamą ugdytinių poreikiais.

Partnerystė, demokratinis stilius ir žmogiškųjų santykių normos yra svarbiausi pedagoginės veiklos ypatumai. Priimtinos ir šveicarų filosofo, psichologo Ž. Pjažė idėjos. Ž. Pjažė vaiko žaidimą laikė kūryba, nes žaisdamas vaikas suvokia ir atkuria pasaulį, įprasmina jį. Žaidimas yra natūrali būseną, padedanti jo specifinei raidai ikimokykliniais metais. Ž. Pjažė ugdymo tikslas - parengti vaiką kūrybingam darbui, taigi ir kūrybingam gyvenimui.

Remiamės progresyvistine O. Dekroli, S. Frenė, A. Ferjero ugdymo koncepcija. Ugdymas – kiekvieno asmens, individo ir demokratinės visuomenės nario gebėjimų plėtotės skatinimas, sudarant geras raidos sąlygas. Ugdymo paskirtis, ne ugdytinio rengimas gyvenimui, o toks jo dabartinės veiklos organizavimas, kad atsiskleistų visos ugdytinio galios ir jis pajėgtų realizuoti save. Ugdytinis neturi jausti, kad jį kažkas ugdo, jis turi gyventi natūralų gyvenimą, remdamasis individualios patirties sąlygojamais siekiais.

Pažagiųjų mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis strateginių dokumentų nuostatomis:

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983) 12 straipsnyje teigiama, kad „valstybės dalyvės garantuoja vaikui, sugebančiam suformuluoti savo pažiūras, teisę laisvai jas reikšti visais jį liečiančiais klausimais, be to vaiko pažiūromis, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą <...>“. Šiame straipsnyje pabrėžiama vaiko teisė dalyvauti priimant su savo gyvenimu susijusius sprendimus bei būti aktyviu įstaigos dalyviu.

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 16 str. teigiama, kad „nė vienas vaikas neturi patirt savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį <...> gyvenimą“. Ši nuostata pabrėžia konfidencialumo svarbą bendraujant su vaiku ir jo artimaisiais.

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 27 str. teigiama, kad „valstybės dalyvės pripažįsta kiekvieno vaiko teisę turėti tokias gyvenimo sąlygas, kokių reikia jo fiziniams, protiniams, dvasiniams, doroviniams, socialiniams vystymuisi“. Šiame straipsnyje pabrėžiama apie reikiamą vaikui individualią, pilnavertę aplinką, kuri atitiktų jo poreikius ir pomėgius, padėtų jam tobulėti, vystytis, jaustis saugiu.

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 29 str. teigiama, kad „vaiko lavinimo tikslai turi būti: kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius sugebėjimus, ugdyti vaiko pagarbą tėvams, savo kultūriniam identitetui, kalbai, vertybėms, šalies kurioje vaikas gyvena, ugdyti pagarbą gamtai“. Šiame straipsnyje pabrėžiama šeimos, tautos, bendruomenės svarba bei stiprus žmogaus gyvenimo kokybės ryšys su gamta.

- Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos įgyvendinimo“, bendrosiose nuostatose pagrindinems vaiko gerovę nusakančioms sąveikoms, jog Gerovė – „organizuota socialinių paslaugų ir institucijų sistema, sukurta padėti individams ir grupėms pasiekti patenkinamas gyvenimo, sveikatos ir asmeninių bei socialinių ryšių standartus, kurie leistų jiems išplėtoti visus gebėjimus ir pagerintų jų gyvenimo kokybę atsižvelgiant į jų šeimų ir bendruomenės poreikius“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-04-11 įsakymu „Dėl mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo“ Nr. V-579 bendrųjų nuostatų turiniu, įstaigoje nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. įsteigta Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK). Parengtas VGK darbo reglamentas, kuriame komisija savo veiklą grindžia šiais principais: individualizavimo, vaiko dalyvavimo priimant su juo susijusius sprendimus: vaiko interesų ir gerovės pirmumo, nediskriminavimo, konfidencialumo, skaidrumo, nešališkumo. Šie principai papildo įstaigos ikimokyklinės ugdymo programos principus bei ugdymo proceso organizavimo turinį.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas 2003 m. birželio 17 d. Nr. IX – 1630 (7, 8, 15, 22 straipsniai).

Ikimokyklinio ugdymo programa atliepia Valstybės švietimo strategijos 2013–2022 metų nuostatas ir šių nuostatų įgyvendinimo programą. Rengimo šeimai ir lytiškumo programą, taip pat ikimokyklinio ugdymo programa orientuota į Panevėžio r. savivaldybės strateginį 2009–2020 m. planą ir Pažagiųjų mokyklos-darželio 2013–2015 m. strateginį planą.

Perspektyva. Programa bus peržiūrima ir koreguojama pasikeitus:

1. įstaigą lankančių vaikų ir šeimų poreikiams;
2. įvertinimą ir išryškėjus įstaigos deklaruojamų ugdymo tikslų bei ugdymo (si) aplinkai;
3. atlikus įstaigos įsūždavinių ir pasiektų ugdymo rezultatų neatitikimams.

Atsižvelgus į esamus pokyčius, bus analizuojamos ir tobulinamos visos programos struktūrinės dalys.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Vaikų ugdymas grindžiamas šiais principais:

Humaniškumo – vaikas yra vertybė, jis ugdomas būti savarankišku, garbingu, gebančiu pasirinkti ir atsakyti už savo pasirinkimą. Ypač pabrėžiama vaiko saviraiškos galimybių svarba ugdymo procese.

Individualumo – ugdytiniai yra individualybės, turintys skirtingą patirtį, skirtingus pasaulio pažinimo būdus, gyvenimo ritmą. Ugdymas orientuojamas į prigimtinių galių plėtotę ir saviraišką.

Tautiškumo – gaivinamos ir puoselėjamos kultūros vertybės, siekiama ugdyti būsimąjį tautos kultūros saugotoją ir kūrėją.

Integralumo – siekiama ugdymo tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės; taikomi įvairūs integracijos būdai (teminis, probleminis, metodinis, integracinis; ieškoma ugdymo sąsajų su socialiniu – kultūriniu kontekstu; atsižvelgiama į įstaigos ypatumus.

Partnerystės su šeima – vaikas ateina iš šeimos. Bendradarbiaujant su šeima, užtikrinamos geresnės sąlygos vaikų ugdymui. Bendravimo su šeima formos:

1. individualus darbas (pokalbiai, lankymasis ugdytinio šeimoje, bendravimas telefonu, laiškais, SMS žinutėmis);
2. bendri tėvų ir pedagogų renginiai (šventės, vakaronės, išvykos);
3. tėvų ir pedagogų susirinkimai;
4. pedagoginis tėvų švietimas;
5. tėvų dienos įstaigoje.

Šeimos ir pedagogo kasdieninis nuoširdus bendradarbiavimas padeda sukurti vaiko ugdymuisi palankią aplinką. Dirbant sutartinai, išvengiama požiūrio į vaiką skirtumų, palaikomas tėvų ir auklėtojų autoritetas.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas.

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūrinius, etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. asižvelgiant į vaiko poreikius, gebėjimus, galias, tėvų lūkesčius, sudaryti vaikui saugią ir turiningą ugdymo(si) aplinką;
2. saugoti, palaikyti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, formuoti sveikos ir saugios gyvensenos sampratą, nuostatas ir įgūdžius, tenkinti aktyvaus judėjimo poreikį;
3. sudaryti sąlygas vaikui kurti ir pajauti kūrybos džiaugsmą, grožėtis aplinka ir menu (gerbia tradicinį meną ir susipažįsta su šiuolaikinio meno pavyzdžiais), skatinti atskleisti savo vidinį pasaulį meno priemonėmis ir kitais būdais;
4. tenkinti pažintinius vaiko poreikius smalsaujant, tyrinėjant, tobulinant jau įprastus pasaulio pažinimo būdus, išbandant naujus.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ankstyvojo amžiaus (1–3 m.) ir ikimokyklinio amžiaus (3–6 m.) vaikų ugdymą reglamentuoja ši ikimokyklinio ugdymo programa.

Joje nurodomi pagrindiniai vaikų ugdymo(si) tikslai, uždaviniai. Ugdymo turinys sudarytas pagal kompetencijų sritis, nurodomi gebėjimai, vaiko veiksenos.

Išskiriamos penkios kompetencijų grupės:

1. socialinė kompetencija;

2. sveikatos saugojimo kompetencija;
3. pažinimo kompetencija;
4. komunikavimo kompetencija;
5. meninė kompetencija.

Ugdytinios kompetencijos- tai vertybinės vaiko nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis.

Ugdytinios kompetencijos yra gairės, orientyrai, kurie padeda numatyti vaiko ugdymui(si) būtiną turinį.

Ugdymo turinys – orientyras, nevaržantis pedagogo, leidžiantis jam kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą. Ugdymo(si) būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo turinį: planuoti veiklą, parinkti ugdomąją medžiagą ir pan.

Ugdymo(si) aplinka yra funkcionali, saugi, estetiška, joje vyrauja šilti, saugūs, bendruomenės narių tarpusavio santykiai. Kuriamas vaiko raidą stimuliuojanti aplinka, padedanti vaikui atsiskleisti, skatinanti savarankiškumą, ugdanti mąstymą. Pagal vaikų amžių, poreikius, norus, pasirinktą temą pedagogai parenka ugdymo(si) priemones.

Žaidimas – svarbiausias ugdymo metodas, kuriame vaikas ugdomosi netiesiogiai. Žaisdamas ikimokyklinukas realizuoja visus svarbiausius savo poreikius: pažintinius, bendravimo, judėjimo. Taip jis atskleidžia visas savo galimybes ir gebėjimus.

Vaikų ugdymuisi mūsų įstaigoje sudarytos sąlygos: vaikų grupės su atskirais miegamaisiais, salė, didelė įstaigos teritorija su įvairia augalija, sporto aikštynas lauke, logopedinis kabinetas.

Aktyvus šeimos dalyvavimas vaiko ugdymo(si) procese, glaudžiai bendradarbiaujant su pedagogais, laiduoja kryptingą vaiko veiklos sričių ir kompetencijų ugdymą.

Pedagogo veikla ankstyvojo amžiaus grupėse remiasi pagrindinių šiam amžiui būdingų poreikių tenkinimu ir ugdymu. Vyresnio amžiaus vaikų poreikiai labiau orientuoti į saviraiškos, bendravimo, pažinimo aspektą.

Metodai

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) programoje vadovaujamos numatytais ugdymo(si) metodais:

Žaidybinis metodas – skatina vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukcentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą;

Vaizdinis metodas – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius.

Praktinis metodas – vaikams padeda per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką.

Žodinis metodas (pasakojimas, pokalbis) - suteikia galimybę perduoti informaciją;

Kūrybinis metodas – sudarantis sąlygas vaikams reikšti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų.

Eksperimentinis metodas – tai ugdymas atrandant. Jis leidžia ugdytiniams jaustis saugiai, padeda geriau suprasti ir kontroliuoti kintančias aplinkybes, tenkina lankstumo besimainančiame pasaulyje reikmes.

Projektinis metodas – kurio taikymas padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą, atsižvelgiant į platesnį grupės ar mokyklos poreikį.

Priemonės

Įstaigos ugdomoji aplinka aprūpinta įvairiomis priemonėmis, skatinančiomis vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti. Erdvės vaikų veiklai ir priemonės išdėstytos orientuojantis į tematiką, vaikų interesus, žadina savaiminį veiklos pasirinkimą bei perėjimą nuo vienos veiklos rūšies prie kitos. Ugdymo(si) priemonės – tikslingos, veiksmingos, ekologiškos, įvairios ir keičiamos pagal galimybę. Įstaigoje yra šios ugdymo(si) priemonės: **vaizdinės** ugdymo (si) priemonės (žemėlapiai, plakatai, tautinio, gamtosauginio, meninio turinio atributika ir kt.); priemonės **pažintinei** veiklai (žmonių buitės,

profesijų atributai, žaislai, transporto priemonės, įrankių rinkiniai, eismo ženklai, gyvūnų, paukščių figūrėlės ir kt.); **kalbos ugdymui** (enciklopedijos, paveikslai, žurnalai, vaikiškos knygelės, pratybos, pasakų įrašai ir kt.); **žaidimų ir kūrybos** priemonės bei medžiagos – žaidimai ir žaislai socialinių įgūdžių raidai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai žaislai ir kt.); priemonės **meniniam ugdymui** (tapymui, lipdymui, muzikavimui, vaidybai, instrumentai, ir kt.), **judesiui** (kamuoliai, šokdynės, lankai, sportinis inventorių ir kt.); **įranga** (magnetinės lentos, kamštinės lentos, širmos, kilimėliai, kilimai, pagalvėlės, sekcijos, lentynos, spintelės ir kt.); **informacinės** priemonės (kompiuteriniai didaktiniai žaidimai, mokomoji programinė, techninė įranga, metodinė medžiaga, informacinės ir vaizdinės priemonės). Visos priemonės, žaislai, knygos ir kiti išdėstyti taip, kad vaikams būtų prieinami, skatintų smalsumą, norą žaisti, veikti, ieškoti, tirti, atrasti, pažinti.

Ugdančiosios aplinkos priemonėmis siekiama nepažeisti higienos normų reikalavimų. Orientuojamasi į saugius ir estetiškus, funkcionalius ir žadinančius vaikų kūrybines galias žaislus bei kitas ugdymo priemones. Pedagogams siūloma taikyti ugdomajame procese kuo įvairesnius metodus ir priemones, kas žadintų ugdytinių mąstymą, mokytų saugumo įvairiose situacijose, motyvuotų veiklai.

4.1. PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Vaikas patirs pažinimo džiaugsmą, kai jam bus sudarytos sąlygos pačiam patirti, atrasti. Jis smalsauja, klausinėja, stebi, tiria, eksperimentuoja. Jau ankstyvoje vaikystėje bando spręsti kilusias ar suaugusiojo pateiktas problemas, planuoja savo veiklą ir siekia rezultato.

Pažinimas neturi būti tapatinamas su žinių perteikimu, mokėjimu, įgūdžių formavimo procesu. Svarbu skatinti vaikų smalsumą, ugdyti sensoriką, lavinti mąstymo operacijas, turtinti vaizdines pasaulio pažinimo formas. Spartus vaizdinio mąstymo, vaizduotės lavinimas, suteikia galimybę gyventi sudėtingame fantazijų pasaulyje. Pedagogas vaidmuo – neprimesti vaikui stereotipų, bet puoselėti kūrybinius pradus.

Dalyvaudamas įvairioje veikloje vaikas įgyja naujų žinių apie supantį pasaulį. Pažinimas remiasi turima vaiko patirtimi ją kryptingai plėtojant bei gilinant. Vaiko pasaulio pažinimas yra visuminis. Pedagogas pareiga skatinti ir plėsti akiratį, suteikti žinių apie gyvąją ir negyvąją gamtą, jos reiškinius. Vaiko patirtis įprasminama formuojant dorinį jo santykį su aplinkiniu pasauliu. Pažindamas ir tyrinėdamas pasaulį vaikas domisi viskuo, kas jį supa, geba logiškai mąstyti, suvokti priežasties ir pasekmės nuoseklumą, atrasti panašumus ir skirtumus, daryti išvadas, apibendrinimus. Pažindamas aplinką jis ima kritiškai mąstyti, ieškoti informacijos, įvairių problemos sprendimo būdų.

Vaikų amžius 1 m. – 3 m.

Tikslas. Palaikyti ir skatinti natūralų domėjimąsi savimi ir aplinkiniu pasauliu, sudarant palankias aplinkybes svarbiausiems pažinimo pasiekimams.

Uždaviniai:

1. Skatinti tyrinėti, eksperimentuoti remiantis patirtimi ir vaizduote.
2. Sudaryti sąlygas sensorinių įgūdžių kaupimui.
3. Sudominti suaugusiųjų darbu, ugdyti darbinius įgūdžius, domėjimąsi aplinka.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Pažįsta ir pavadina žmogaus kūno dalis.	Tyrinėja save veidrodyje, tapatina save su draugais. Pastebi skirtumus aprangoje, šukuosenoje.
Reaguoja į paprastus nurodymus.	Paprašytas paduoda kamuolį ar kaladėlę, pasiima savo daiktus.
Geba rasti panašius daiktus,	Rodo surastus tokius pačius daiktus, paveikslėlius. Suranda

nurodytą vieną daiktą.	nurodytą knygelę, žaislą.
Bando tyrinėti medžiagos paviršius piešiant, keverzozant.	Brėžia brūkšnelius pagaliuku smėlyje, sniege, kreidute ant plytelių, pieštuku popieriaus lape.
Grupuoja daiktus pagal dydį, spalvą, formą.	Atranda spalvas savo ir draugų aprangoje, grupės aplinkoje. Stato, konstruoja iš mažų, didelių, įvairių formų kaladėlių, konstruktorių.
Geba surinkti žaislą iš kelių dalių, padėti daiktus į nurodytą vietą.	Deda konstruktorius į dėžutę, knygutę ant stalo, į stalčių, po stalu. Surenka piramidę, dėlionę.
Įvardina matomus veiksmus.	Pasakoja pagal paveikslėlį ir pasako kokius veiksmus atlieka auklėtoja, vaikai.
Domisi gamta ir jos reiškiniais.	Stebi darželio teritorijoje augalus ir gyvūnus. Įvardina juos, mėgdžioja jų balsus. Žaidžia su vėjo malūnėliais, gauda lietaus lašelius, snaiges. Lipdo senį besmegenį, važinėja rogutėmis.
Susipažįsta su smėlio ir vandens savybėmis.	Tyrinėja šlapią, birų, sausą smėlį. Laisto gėles ir stebi kaip bėga vanduo srovele iš laistytuvo.
Pažįsta namų apyvokos daiktus.	Parodo ir įvardina baldus, indus. Žaidžia siužetinius žaidimus.

Vaikų amžius 3 m. – 5 m. (6 m.)

Tikslas. Padėti vaikui pažinti pasaulį, jo materialiąją ir dvasinę įvairovę sudarant sąlygas stebėti, tyrinėti, eksperimentuoti.

Uždaviniai:

1. Palaikyti ir skatinti natūralų domėjimąsi aplinkiniu pasauliu;
2. Padėti atrasti ir perimti pasaulio pažinimo būdus;
3. Ugdyti gebėjimą sutelkti dėmesį, suvokti, įsiminti, samprotauti;
4. Sudaryti sąlygas pažinti bei pavadinti spalvas, formas, suvokti ir numatyti daiktų dydį, erdvinę padėtį, atpažinti ir pažinti skaitmenis.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Geba suprasti daiktų įvairovę	Mato ir randa aplinkoje namų apyvokos, savo asmeninius daiktus jais naudojasi, pavadina. Žiūrinėja senovinius daiktus, tautinių drabužius, jų nuotraukas.
Eksperimentuoja su mažiau įprastais daiktais, padedančia suvokti reiškinius ir save.	Tyrinėja savo odą, vabalėlius, kirmėles, augalus padidinamuoju stiklu, mikroskopu. Apžiūri save veidrodyje, rodo įvairias grimasa Kuria šešėlių teatrą, stebi savo šešėlį, laido saulės zuikučius.
Įsimena ir vartoja apibendrinančius žodžius.	Apibūdina apibendrinančius žodžius: žaislai, baldai, daržovės, uogos, medžiai.
Lygina daiktus pagal dydį, plotį, aukštį, storį, svorį.	Daiktus deda vieną ant kito, prideda vieną šalia kito, nustato iš akie matuoja pėda, plaštaka, sprindžiu.

Vartoja dydį apibūdinančias sąvokas.	Įvardina sąvokas: ilgas – trumpas, siauras – platus, aukštas – žemas, plonas – storas, sunkus – lengvas.
Įgyja supratimą apie daiktų formą, spalvą, dydį.	Parodo trikampį, kvadratą, skritulį, keturkampį. Šias formas naudoja piešiant, kuriant raštus, aplikuojant įvairius daiktus (mašiną, gėlę, saulę). Grupuoja pagal formą, spalvą, dydį. Dėlioja didėjimo mažėjimo tvarka.
Nusako daiktų paviršiaus savybes, daiktų požymius.	Liečiant apibūdina daiktų paviršių: švelnus – šiurkštus, lygus – grublėtas, spalvotas – vienspalvis, šiltas – šaltas, trikampi – keturkampis, apskritas.
Atlieka veiksmus su daiktais, jų grupėmis.	Grupuoja daiktus pagal medžiagas iš kurių jie pagaminti (moliniai, mediniai, plastmasiniai), pagal paskirtį (maistui gaminti, švaram palaikyti, darbus dirbti), pagal būdingus požymius (dydį, spalvą, formą). Nusako daiktų tapatumą, vienodumą.
Geba suvokti kiekį ir skaičių.	Skaičiuoja daiktus, garsus, judesius iki 5(10). Paskutinį skaitvardį priskiria visai grupei. Sulygina daiktų grupes. Vartoja sąvokas: tiek pat, daugiau - mažiau, po lygiai. Suvokia, kad kiekis nepriklauso nuo dydžio, spalvos, išdėstymo. Nusako kelintas, kelinta.
Geba orientuotis erdvėje, laike.	Tyrinėja supančią erdvę, nusako savo buvimo vietą kambaryje. Judina daiktus pagal nuorodas pirmyn, atgal, į šoną. Parodo kryptis. Perkeli daiktus orientuodamasis į savo kūno padėtį, kito daikto atžvilgiu. Pavadina paros dalis.
Geba pastebėti gyvūnų ir augalų svarbą, ryšį su žmogumi.	Stebi gyvūnus, paukščius. Vardina skirtumus, panašumus. Sėjo, sodina. Pasakoja, kad augalai mus džiugina, suteikia pavėsį, grožį, „rengia“, „maitina“, gydo. Varto ir tyrinėja „Raudonąją knygą“.
Geba nusakyti vandens ir smėlio savybes.	Žaidžia su vandeniu ir smėliu. Atranda, kad vanduo skysta, skaidrus, jį galima sušaldyti ir išgarinti. Smėlis sausas, drėgnas, birus.
Geba stebėti dangaus šviesulius, klimato reiškinius įvairiais metų laikais.	Žiūri į saulę, mėnulį, žvaigždes. Pasako, kuriuo paros metu juos matome. Pastebi ir pasako orų, gamtos permainas ir reiškinius.
Pažįsta savo kūną ir jį valdo.	Tyrinėja savo kūną prieš veidrodį. Ragauja laižydama, kramtydamas. Atlikdamas įvairius veiksmus stebi savo kūną.

4.2. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Vaiko socialinė kompetencija priklauso nuo amžiaus ir jo gyvenimiškos patirties. Vaikas mąsto ir suvokia pasaulį kitaip nei suaugęs. Jam reikia daug kartų tikrinti, bandyti savo samprotavimų teisingumą, jis turi savitą pažinimo stilių, tempą. Vaiko bandymai, mėginimai, žaidimai padeda patirti pasisekimo jausmą, ugdo jo savigarbą, savęs pažinimą. Vaikas pajunta, jog gali savarankiškai pažinti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, dalintis, spręsti problemas. Vaikas gyvendamas bendruomenėje įgyja vis daugiau žinių ir patyrimo apie

šeimos ir gyvenimo vaikų grupėje skirtumus: draugus ir draugystę, kaimynus, žmonių darbus ir jų sukurtus daiktus, apie žmonių kūrybą ir meno kūrinius, gimtinę.

Vaikų amžius 1 m. – 3 m.

Tikslas. Suteikti vaikui galimybę veikti savarankiškai, teikiant paramą tik būtinu atveju pagiriant, pereinant nuo globos prie bendradarbiavimo.

Uždaviniai:

1. padėti vaikui įtvirtinti ir išreikšti savo asmens suvokimą;
2. skatinti išreikšti savo jausmus, pasiekimus, elgesį, emocijas;
3. ugdyti palankumą bendraamžiams, skatinti žaisti kartu.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Skiria savo daiktus, žaislus	Atneša savo batus, kepuraitę, atsineštą žaislą.
Siekia bendravimo su suaugusiais ir vaikais.	Derina su bendraamžiais tarpusavio veiksmus. Pasisveikina su bendraamžiais ir suaugusiais, kai jam primenama.
Geba reikšti jausmus susijusius su veikla: pasitenkinimas, nusivylimas, nuoskauda.	Parenka paveikslėlį pagal savo nuotaiką. Veiklos metu jaučia pasitenkinimą. Sugriuvus statiniui, jaučia nusivylimą. Draugui užgavus, jaučia nuoskaudą.
Supranta kitų emocijas ir reaguoja į aplinką.	Mėgdžioja suaugusiojo veiklą per kūrybinius žaidimus. Verkiantį draugą ramina, glosto, klausia draugo, kodėl jis liūdnas, pakartoja juokingą grimasą, juoką sukeliančius žodžius.
Įgyja savitarnos ir savitvarkos įgūdžių.	Žaislus sudeda į jiems skirtą vietą, žino savo vietą prie stalo, pats stengiasi rengtis, aunasi batus.
Pratinasi palaukti savo eilės.	Nesistumdo einant pro duris, laukiant eilėje praustis. Palaukia, kol draugas žaidžia su norimu žaislu.

Vaikų amžius 3 m. – 5 m. (6 m.)

Tikslas. Formuoti gebėjimą suvokti save ir kitus, skatinti pasitikėjimą savimi ir artimaisiais.

Uždaviniai:

1. sudaryti sąlygas teigiamo savęs vertinimo atsiradimui;
2. ugdyti meilės ir pagarbos jausmą artimiesiems, gimtinei;
3. valdyti savo emocijas, spręsti problemas, ugdyti atsakingumą.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Suvokia ir vertina save.	Pasako savo vardą, pavardę, savo tėvelių, kai kurie ir senelių vardus. Apibūdina, kuo jis panašus ir kuo skiriasi nuo kitų.
Žino, kad žmonės yra jautrūs, emocingi, kantrūs. Geba save kontroliuoti.	Nusako savo ir draugų nuotaikas. Reiškia savo emocijas. Ieško tinkamų sprendimų, mokosi iš savo klaidų, bando pats įveikti kliūtis. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Valdo savo norus.
Žino, kad žmonės skirtingi ne tik kūnu, bet ir apranga.	Pasako, kur vaikai, kur suaugę, kuris senas, kuris jaunas, skiria berniuką nuo mergaitės..

Suvokia kas yra draugas, draugystė.	Draugauja, tariasi dėl žaidimų, bendrauja su vienmečiais ir kito amžiaus vaikais, bando spręsti iškilusias problemas.
Domisi apie suaugusių darbus, profesijas.	Pasako, kur dirba tėveliai, bando įvardinti profesiją, darbus.
Turi žinių apie save, savo šeimą, giminę, kaimynus.	Kalba apie save, šeimos narius, senelius, kaimynus.
Turi žinių apie Tėvynę, gimtinę.	Žino savo tautybę, kurioje šalyje gyvena, jos sostinę, vėliavą, herbą. Pasako kur gyvena. Klausosi legendų, padavimų.
Geba orientotis artimiausioje socialinėje aplinkoje.	Žaidžia kūrybinius žaidimus: „Parduotuvė“, „Darželis“, „Poliklinika“, „Šeima“.
Geba valdyti emocijų raišką ir elgesį, priimti kitaip mąstantį, atrodantį.	Pabaigia pradėtus darbus. Laikosi nustatytų taisyklių, tarpusavio susitarimo. Bendrauja su kitaip mąstančiu ir atrodančiu draugu.

4.3. SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Sveikata yra žmogaus fizinė, dvasinė ir socialinė gerovė, didžiausia jo vertybė, laimės ir sėkmės laidas. Vaikai turi prigimtine ir konstitucine teise augti, sveikai gyventi. Vaiko teisių konvencija nurodo, kad valstybė pripažįsta kiekvieno teisę turėti tokias gyvenimo sąlygas, kokių reikia jo fiziniam, protiniam, dvasiniam ir socialiniam vystymuisi.

Sveikatos ugdymo pagrindai formuojami ankstyvoje vaikystėje. Nemažai įtakos šiam procesui daro ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kuri yra pirmoji sveikatos ugdymo ir saugios gyvenamosios sistemos pakopa. Čia saugoma ir stiprinama fizinė ir psichinė vaiko sveikata, sudaromos sąlygos, tenkinančios augančio organizmo poreikį judėti. Visas ikimokyklinuko gyvenimas papildytas judėjimo: šokimo, judriųjų ir tautinių žaidimų, intensyvios veiklos, sporto. Vaikai turi būti kasdien pakankamai lauke, mankštintis, sistemingai grūdintis. Vaikams suteikiamos sveikatos žinios ir jos stiprinimo įgūdžiai. Jie mokosi apsispręsti, suprasti, kad jų pačių elgesys nulemia fizinę ir dvasinę savijautą, santykius su draugais, suaugusiais. Žinios perteikiamos laisvai bendraujant pokalbiu, žaidimu, linksmų estafėčių metu. Ikimokyklinė įstaiga ugdo vaiko teigiamą nuostatą į savo sveikatą. Tėvų ir pedagogų vienodas požiūris ir elgesys į sveikatos saugojimą sudaro palankią aplinką šiai nuostatai ugdytis.

Kūno kultūra – svarbi asmens ir visuomenės kultūros dalis, glaudžiai susijusi su kitomis kultūros dalimis, ypatingai sveikatos stiprinimu. Kūno kultūra sudaro sąlygas vaikui pažinti save, realiai vertinti savo kūną, fizines galias, ugdyti ištvermę, individualumą, tikėjimą sėkme siekiant fizinės bei dvasinės sveikatos.

Vaikų amžius 1 m. – 3 m.

Tikslas. Sudaryti saugią ir sveiką augimo ir judėjimo aplinką, tenkinti vaiko poreikį judėti.

Uždaviniai:

1. Mokyti įvaldyti naujus judėjimo būdus;
2. Puoselėti individualias fizines galias: judrumą, vikrumą, drąsą;
3. Padėti įgyti daugiau savarankiškumo.

UŽDAVINIAI	VAIKO VEIKSENA
Geba atlikti įvairius judesius sėdint ir stovint.	Savarankiškai atsistoja, atsitupia, pasilenkia, siekia daikto. Atlieka įvairius judesius rankomis ir kojomis.

Geba eiti vorele, keičiant kryptį, perlipant, apeinant kliūtį.	Eina vorele paskui auklėtoją, ratu susikibus rankomis, ant grindų gulinčia lenta, gimnastikos suoleliu auklėtojai prilaikant už rankos. Eina ant pirštukų, kulniukų.
Geba bėgti paskui auklėtoją, keičiant kryptį, paskui riedančius daiktus.	Gaudo auklėtoją, auklėtoja gaudo vaikus. Keičia greitį, kryptį. Vejasi riedančius žaislus.
Geba ridenti kamuolį abiem rankom, vienas kitam, į taikinį.	Ridena kamuoliuką draugui, į vartus.
Geba mesti, gaudyti kamuolį abiem rankom, spirti.	Meta kamuolį auklėtojai, į taikinį. Gaudo draugo mestą kamuolį.
Geba šokinėti vietoje abiem kojom, judant į priekį, peršokti per kliūtį, nušokti nuo 10-15 cm. aukščio suolelio.	Šokinėja abiem suglaustom kojom, peršoka virvutę, liniją, nušoka nuo gimnastikos suoliuko, kaladės.
Geba ropoti, šliaužti.	Pralenda per kliūtis keturpėsčia, šliaužia grindimis, atsispidami keliais ir dilbiais, ropoja suoleliu.
Geba lipti patogiu būdu.	Lipa laiptais aukštyn, žemyn pristatomuoju arba pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Bando lipti gimnastikos sienele.

Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai. Emocijų suvokimas ir raiška. Savireguliacija ir savikontrolė.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Pratinasi valgyti savarankiškai.	Valgo ir geria savarankiškai. Pradedą naudoti stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti.
Ugdosi savitvarkos įgūdžius.	Padedamas suaugusiojo plaunasi rankas, prausiasi, šluostosi, naudojami tualetu, išpučia nosį, valosi dantis. Kosėdamas ar čiudėdamas prisidengia ranka.
Pratinasi rengtis savarankiškai.	Suaugusiojo padedamas apsirengia ir nusirengia, aunasi batus.
Grūdinasi saule, vandeniu, oru.	Pasivaikščiojimo metu džiaugiasi saulutės šiluma. Žaidžia su vandeniu, laisto gėles.
Igyja žinių apie galimus pavojus aplinkoje.	Valgydami atsargiai elgiasi su stalo įrankiais. Žaidžiant neužgauna draugo. Mokosi lipti atsargiai.
Pradedą valdyti savo jausmus.	Suaugusiam priminus bando laikytis saugaus elgesio taisyklių. Pavargęs pakeičia veiklą, nusiramina, pailsi. Atpažįsta savo ir kitų emocijas bei jausmus, bando į juos atsiliepti.

Vaikų amžius 3 m. – 5 m. (6 m.)

Tikslas. Plėtoti vaiko fizines ir psichines galias, turtinti judėjimo patirtį, ugdyti teigiamą požiūrį į sveiką gyvenseną.

Uždaviniai:

1. Lavinti fizines ypatybes, siekiant fizinės ir psichinės sveikatos.
2. Tenkinti vaikų poreikį judėti.
3. Stiprinti organizmą, didinti jo atsparumą aplinkos veiksniams.
4. Siekti, kad sveika gyvensena taptų socialine norma.

Vaikų amžius 3 m. – 5 m. (6 m.)

UŽDAVINIAI	VAIKO VEIKSENA
Geba atlikti įvairius judesius sėdint ir stovint.	Stovėdamas pasistiebia, pastovi ant vienos kojos, atsistoja ant kulnų. Atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis.
Geba eiti vorele, keičiant kryptį, atliekant rankomis ar kojomis įvairius judesius, pagal daiktinius orientyrus.	Eina vorele nurodyta kryptimi, ratu, poroje, gyvatele, atbulomis, šonu, keičiant tempą. Apeina kliūtis. Eina gimnastikos suoleliu atliekant rankų ir kojų judesius.
Geba bėgti vorele, poromis, keičiant kryptį, pagal daiktinius orientyrus, pagal vedančiuosius, atliekant rankomis įvairius judesius.	Bėga vorele, atliekant įvairius rankų ir kojų judesius, susikibus poromis, nurodyta kryptimi, derindamas rankų ir kojų judesius, apibėgdamas kliūtis, keičiant tempą, ant pirštų galų. Bėga nuo gaudančiojo.
Geba ridenti, spirti kamuolį.	Ridena kamuolį suoleliu, žeme, viena, abiem rankom, į vartus, taikydamas į kliūtis. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį, perduoda draugui.
Geba šokinėti viena ir abiem kojom.	Šokinėja vietoje abiem kojom, viena koja, nuo kojos ant kojos, į priekį, pašoka ir pasisuka nurodyta kryptimi. Šoka iš vietos į toli atsispirdamas abiem kojom. Pašoka aukštyn siekdamas pakabinto daikto. Nušoka nuo 15 – 20cm. paaukštinimo. Peršoka neaukštą kliūtį.
Geba mesti kamuolį.	Meta kamuolį į žemę, į viršų, į toli, draugui. Su kamuoliu atlieka sporto žaidimo elementus.
Geba lipti gimnastikos siennele.	Laipioja nuožulniomis kopėtėlėmis aukštyn ir žemyn derindamas rankų ir kojų judesius.
Geba pralįsti pro įvairaus aukščio kliūtis.	Pralenda pro lazda, virvę, lanką, laipiojimo įrengimų tarpus.
Geba ropoti, šliaužti.	Ropoja gimnastikos suoleliu, nuožulnia lenta, grindimis pirmyn ir atgal. Šliaužia suoleliu, grindimis.

Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai. Emocijų suvokimas ir raiška. Savireguliacija ir savikontrolė.

GEBĖJIMAS	VAIKO VEIKSENA
Geba kultūringai elgtis prie stalo, domėtis sveiku maistu, moka išvardinti ir pasirinkti sveikesnius produktus.	Valgo savarankiškai, teisingai laiko stalo įrankius, neišdykauja, nežaidžia, padėkoja, paprašo, taisyklingai sėdi prie stalo. Įvardija kelis sveikus ir kelis žalingus maisto produktus. Geria pakankamai vandens.
Geba savarankiškai laikytis asmens higienos.	Suaugusiam priminus savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, šluostosi, naudojami tualetu, išpučia nosį, valosi, skalauja dantis. Kosėdamas ar čiaudėdamas prisidengia ranka. Prausykloje laikosi iš anksto aptartos ir nustatytos tvarkos. Savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus. Naudojasi tik savo asmeniniais daiktais.
Suvokia, jog sveikata priklauso nuo gyvenimo būdo.	Vaikšto lauke bet koku oru visais metų laikais. Gauda lietaus lašus, snaigės. Taškosi vandeniui, mėtosi sniegu. Atlieka mankštą. Daržoves ir vaisius plauna po tekančiu vandeniui. Neragauja nežinomų vaisių, lapų, žiedų, uogų, grybų. Išsiaiškina, kad gydytis galima ne tik medikamentais, bet ir vaistažolėmis, medumi.
Geba suprasti pavojus slypinčius savo ir svetimoje aplinkoje.	Pasako, kad negalima liesti karštų daiktų, žaisti su degtukais, aštriais daiktais, būti atsargiam prie vandens telkinių, gatvėje. Pažįsta kelis kelio ženklus, supranta šviesoforo spalvas. Įvertina savo galimybes. Bėdai ištikus, žino į ką kreiptis pagalbos.
Valdo savo jausmus, geba susivaldyti.	Savarankiškai ar priminus laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių. Pavargęs pakeičia veiklą, nusiramina, pailsi. Atpažįsta ir įvardina savo ir kitų emocijas bei jausmus, bando į juos atsiliepti.

4.4. MENINĖ KOMPETENCIJA

Menas yra vienas iš efektyviausių humaniškumo, tautiškumo ugdymo veiksnių, turi unikalią savybę veikti vaiko pasaulėjautą, skatinti vaiko gėrio ir blogio suvokimą. Menas žadina vaiko estetinius išgyvenimus, lavina jo meninį suvokimą, atsiranda pirmieji estetiniai vertinimai. Vaikai ima patys kurti grožį. Tai stimuliuoja vaiko meninę veiklą: formuojasi muzikos, dailės, žodžio meno įgūdžiai, atsiranda poreikis savo įgūdžius ir išgyvenimus išreikšti menine forma. Vaikas turi būti tik skatinamas, bet jokių būdų ne verčiamas imtis kūrybos.

Meno paskirtis – puoselėti ir turtinti vaiko jautrumą ir intelektą, padėti jam žengti į meno pasaulį. Menu siekiama išlaisvinti vaiko sielą, padėti jam atsiskleisti, pajusti bendravimo ir asmenybės kūrybos džiaugsmą – laisvai išreikšti savo išpūdžius, jausmus, mintis vaizdu, garsu, judesiu.

Ikimokyklinė įstaiga suteikia vaikui galimybę sukaupti estetinio, socialinio, moralinio ir dvasinio augimo patirtį. Dailės, muzikos, dramos, choreografijos raiška suteikia galimybes įgyti bendravimo vaizdu, judesiu, garsu įgūdžius. Tai vienintelis tam tikru aspektu pasaulio gražinimo būdas, kurio negalima pakeisti kitu. Menas veiksminga priemonė įtraukti vaikus į ugdymo procesą bei gerinti jų laimėjimus, gerėja santykiai tarp vaikų ir suaugusiųjų. Meninis lavinimas padeda ugdyti kūrybingumą, kritinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemas, pasitikėjimą savimi, skatina socialinę raidą, intelektualinę pažangą. Menas yra brandinimo mokyklai pamatas.

Vaikų amžius 1 m. – 3 m.

Tikslas. Sudaryti sąlygas vaikui susipažinti su tautos muzikine kultūra bei daile, skatinant natūralią vaiko meninę raišką.

Uždaviniai:

1. Ugdyti norą piešti, lipdyti, lavinti vaizduotę, rankos judesius.
2. Žadinti emocinę būseną per dainavimą, muzikos klausymą ir ritminius judesius.
3. Ugdyti vaiko teigiamus jausmus ir skatinti išgyventi kūrybinį džiaugsmą.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Geba piešti taškučius, apskritimus, ilgas, trumpas, raizgytas linijas.	Taškučiais vaizduoja sniegą, lietu, vabaliuko takelį, balionėlius, saulutę, spindulėlius. Trumpučiais, siaurais potėpiais - žolę, lietu, ežio spyglius. Ilgais brūkšneliais piešia saulutę, braukia takelį. Brauko eglutei spygliukus, šalikėlio kutus, raizgo rūkstančius iš kamino dūmus.
Bando nuspalvinti nesudėtingų formų daiktus, plokštumos dalis	Spalvina didelį kamuolį, saulę, obuolį, kriaušę, braškę, debesėlius.
Tyrinėja lipdymo medžiagas.	Liečia pirštais, minko, volioja., tempia, pjausto lipdymo medžiagą. Iš didelio molio ar plastilino gabalo atskiria mažesni. Kočioja lazdeles, volioja rutuliukus, juos suspaudžia.
Mokosi naudotis žirkklėmis, kljais.	Kerpa popierių, kljuoja paruoštas formas, figūras.
Geba konstruoti.	Konstruoja žaislus, statinius iš kaladėlių, konstruktorių, juos naudoja žaidime.
Geba interpretuoti, kurti vaidmenis, žaisti savaip, emocingai, spontaniškai.	Atkartoja aplinkoje matytus veiksmus, judesius, kalbą. Žaisdami reiškia savo įspūdžius, išgyvenimus, emocijas.
Geba spontaniškai dalintis meniniais įspūdžiais.	Emocingai reaguoja į matomus ir girdimus meno kūrinius. Intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka.
Geba išgirsti, įsijausti, atliepti gamtos bei aplinkos garsus.	Klausosi gamtos skleidžiamų garsų, atkuria paukštelio čiulbėjimą, vėjo ūžavimą, gegutės kukavimą, vandens lašelių teškenimą, liūtės stiprėjimą, laikrodžio tiksėjimo ritmą, mašinos, garvežio ūžimą ir pan.
Geba įsiklausyti, išgyventi įvairių muziką, atliepti ją įvairiais būdais.	Klausosi auklėtojos, vaikų, muzikos atlikėjų atliekamos muzikos ir įrašų. Klausosi muzikos, atliekamos natūraliais (akmenėliais, pagaliukais, kriauklelėmis), autentiškais (birbyne, molinukais, švilpynėmis) ir klasikiniiais (smuiku, akordeonu, fortepijonu) instrumentais, liaudies ir profesionalių kompozitorių sukurtos muzikos. Atkuria ją kūno judesiais (siūbavimu, žygiavimu), garsais (stuksenimu, plojimu, trepsėjimu).

<p>Geba naudoti kai kuriuos muzikinės „kalbos“ elementus.</p> <p>Formuoja natūralų balso skambesį.</p> <p>Geba tyrinėti aplinkos daiktų ir ritminių instrumentų ritmo išgavimo būdą ir galimybes.</p> <p>Geba eiti rateliu.</p> <p>Improvizuoja ritminius motyvus instrumentais, pritaria savo dainavimui, pedagogo grojimui.</p>	<p>Skiria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tempą: lėtas – greitas; • dinamiką: tyliai – garsiai; • nuotaiką: linksma – liūdna; • žanrus: daina, ratelis. <p>Dainuoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • penkių garsų diapazone; • be instrumentinio pritarimo; • su instrumentiniu pritarimu; • dainavimą palydi ritminiais judesiais; <p>Stuksena lauko akmenėliais, medinėmis lazdelėmis, groja barškučiais, lietaus lazdelėmis, muša būgneliais.</p> <p>Eina, bėga rateliu, sukasi į abi puses po vieną ir poromis pagal muzikos pobūdį, su auklėtojos pagalba sudaro ratą, keičia rato kryptį, jį mažina ir didina.</p> <p>Kuria ritminius motyvus instrumentais, ploja, trepsi, stuksena, taiko judesius ramaus, judraus pobūdžio muzikai, inscenizuoja dainą, ratelį. Atlieka ritminius pratimus įvairiais muzikos instrumentais dainuojant, grojant pedagogui.</p>
---	---

Vaikų amžius 3 m. – 5 m. (6 m.)

Tikslas. Sudaryti sąlygas išreikšti save meno kalba atrandant savitą individualų raiškos stilių.

Uždaviniai:

1. skatinti patirti dorovinius ir estetinius išgyvenimus dailės procese.;
2. gebėti vaidybą naudoti saviraiškai, socialinės patirties ir įspūdžių išraiškai;
3. tenkinti kiekvieno vaiko individualius estetinius, muzikinius poreikius saviraiškai per įvairias muzikavimo rūšis.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
Geba piešti, tapyti taškelius, vertikalias, horizontalias ir pasvirusias linijas neatitraukiant rankos.	Piešia, tapo taškeliais, brūkšneliais, vertikaliomis, horizontaliomis ir pasvirusiomis linijomis iš kairės į dešinę, iš dešinės į kairę, iš viršaus į apačią, iš apačios į viršų (sninga, siūlų kamuoliai ir t.t.).
Geba tapyti trumpais ir ilgais, plačiais ir siaurais potėpiais.	Teptuko galiuku tapo įvairiomis kryptimis, paspaudžia teptuką, lengvai glaudžia prie popieriaus.
Bando maišyti dvi spalvas.	Maišo dvi spalvas išgaudamas trečią (žalia – geltona, raudona – mėlyna).
Geba puošti darbelį	Puošia darbelius saulutėmis, taškeliais, brūkšneliais, linijomis,

<p>ornamentais, džiovintais augalais, siūlais, audiniu.</p> <p>Eksperimentuoja tapant ant sauso ir šlapio, balto ir spalvoto popieriaus.</p> <p>Reiškia spalvomis nuotaiką, charakterį.</p> <p>Taiko mišrią techniką.</p> <p>Geba štampuoti teptuku, įvairiomis priemonėmis, derinti štapavimą su piešimu, tapymu, aplikavimu.</p> <p>Geba naudotis žirkleimis.</p> <p>Geba eksperimentuoti su moliu, plastilinu, smėliu, sniegu.</p> <p>Geba veikti su įvairiomis konstravimo medžiagomis, daryti figūras, statinius iš buitinių atliekų, gamtinių medžiagų.</p> <p>Geba laisvai interpretuoti, kurti ryškius vaidmenis, žaisti savaip, laisvai, emociškai, spontaniškai.</p> <p>Geba spontaniškai dalintis meniniais išpūdžiais.</p> <p>Geba klausyti ir atlikti kūrinius.</p> <p>Geba išgirti, įsijausti, atliepti ar atkurti gamtos bei aplinkos garsus.</p>	<p>kilputėmis, kirptomis , plėšytomis figūromis.</p> <p>Tapo ir stebi, kaip šlapiame lape liejasi spalvos, o sausame ne. Pamato, kad balto popieriaus lape spalvos ryškesnės nei spalvoto.</p> <p>Įvardina, kad pavasarį daugiausia vyrauja žalia, geltona, žiemą – balta, pilka - rudenį, vasarą – visos pagrindinės spalvos ir jų atspalviai. spalvomis išreikia literatūros, muzikos kūrinius, savo bei draugo nuotaiką, gamtą.</p> <p>Piešia kreidelėmis, lapą padengia akvarele, guašu arba padengtame guašu ar akvarele lape piešia flomasteriais, kreidelėmis.</p> <p>Štampuoja teptuko viršūne, šonu vos priliesdamas ar paspausdamas , pirštukais, ranka, pagaliukais, trintuku, išpjautomis iš daržovių formomis bei daro medžių lapo, šakelės, akmenėlio, augalėlio antspaudus juos ištepęs guašu, akvarele. Priderina prie štampuoto darbelio kitas detales pripiešdamas, aplikuodamas.</p> <p>Kerpa juosteles, įvairias formas, figūras.</p> <p>Lipdo rutuliukus, lazdeles, suploja juos gaudamas plokščias formas. Deda vieną ant kitos, jungia prispausdamas. Raižo steku ant lygaus paviršiaus įvairius ornamentus, geometrines figūras. Puošia darbelį išpausdamas duobutes, brūkšnelius, pridėdamas sėklytes, pagaliukus, kartono, plastmasės gabaliukus.</p> <p>Konstruoja dirbinius iš medinių, plastmasinių detalių, gamtinių medžiagų, buitinių atliekų. Stato įvairius statinius. Naudoja juos žaidimuose, vaidinimuose.</p> <p>Žaidžia įvairius kūrybinius žaidimus, išreiškia savo išpūdžius, išgyvenimus, kuria siužetą, dialogą tarp veikėjų. Spontaniškai reiškia emocijas, valdo charakteringus veikėjų judesius. Vaidina grupės spektakliuose.</p> <p>Emociškai reaguoja į matomus ir girdimus meno kūrinius. Grožisi savo ir kitų meno kūriniais, menine veikla, dalijasi išgyvenimais.</p> <p>Klauso įrašų, auklėtojos skaitomų kūrinių, deklamuoja, atpasakoja, perteikia girdėto kūrinio nuotaiką.</p> <p>Klausosi gamtos skleidžiamų garsų, atkuria paukštelio čiulbėjimą, vėjo ūžavimą, gegutės kukavimą, vandens lašelių teškenimą, liūties stiprėjimą, laikrodžio tiksėjimo ritmą,</p>
--	--

<p>Geba įsiklausyti, išgyventi įvairią muziką, atliepti ją įvairiais būdais.</p> <p>Geba naudoti kai kuriuos muzikinės „kalbos“ elementus.</p> <p>Formuoja natūralų balso skambesį.</p> <p>Geba tyrinėti aplinkos daiktų ir ritminių instrumentų ritmo išgavimo būdą ir galimybes, atpažinti muzikos instrumentus.</p> <p>Geba eiti rateliu.</p> <p>Improvizuoja ritminius motyvus instrumentais, pritaria savo dainavimui, pedagogo grojimui.</p>	<p>mašinos, garvežio ūžimą ir pan.</p> <p>Klausosi auklėtojos, vaikų, muzikos atlikėjų atliekamos muzikos ir įrašų. Klausosi muzikos, atliekamos natūraliais (akmenėliais, pagaliukais, kriauklelėmis), autentiškais (birbyne, molinukais, švilpynėmis) ir klasikiniiais (smuiku, akordeonu, fortepijonu) instrumentais, liaudies ir profesionalių kompozitorių sukurtos muzikos. Atkuria ją kūno judesiais (siūbavimu, žygiavimu), garsais (stuksenimu, plojimu, trepsėjimu)</p> <p>Skiria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tempą: lėtas – greitas; • dinamiką: tyliai – garsiai; • tembrą: storai – plonai, aukštai- žemai; • nuotaiką: linksma, liūdna, iškilminga; • žanrus: daina, ratelis, šokis, maršas, lopšinė, polka. <p>Dainuoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • be instrumentinio pritarimo; • su instrumentiniu pritarimu; • dainavimą palydi ritminiais judesiais; <p>Stuksena lauko akmenėliais, medinėmis lazdelėmis, groja barškučiais, muša būgneliais. Atpažįsta ir atkuria vaikiškus instrumentus: būgnelį, dūdelę, kai kuriuos klasikinius instrumentus (pianiną, smuikelį, akordeoną ir pan.).</p> <p>Eina, bėga rateliu, sukasi į abi puses po vieną ir poromis pagal muzikos pobūdį, atskiras dalis atlieka skirtingu tempu, sudaro savarankiškai ratą, keičia rato kryptį, jį mažina ir didina.</p> <p>Kuria ritminius motyvus instrumentais, ploja, trepsi, stuksena, taiko judesius ramaus, judraus pobūdžio muzikai, inscenizuoja dainą, ratelį. Atlieka ritminius pratimus įvairiais muzikos instrumentais dainuojant, grojant pedagogui.</p>
--	---

4.5. KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

„Vienas iš švietimo tikslų ir uždavinių – atskleisti vaikams pasaulio grožį, padėti išsaugoti vaikiškos nuostabos jausmą, kylantį stebint kraštovaizdį, klausant paukščių čiulbėjimo ar upės čiurlenimo. Toks santykis su supančia aplinka apsaugo vaiką nuo nuobodulio, padeda nepriprasti prie pasaulio, o nuolat matyti jį kaip pilną paslapčių, nepažintų dalykų.“

A. Maslow

Komunikavimo gebėjimų ugdymas ir ugdymasis yra vientisas procesas, integruotas į visą vaiko veiklą. Svarbu suvokti kalbą kaip mąstymo išraišką, elgesio ir veiklos sąlygą, lemiančią kiekvieno kalbančiojo, klausančiojo, skaitančiojo, rašančiojo saviraišką ir gyvenimą.

Bendriausia gimtosios kalbos kaip dalyko paskirtis – išugdyti asmens komunikacinę kompetenciją, sudarančią prielaidas kiekvieno ugdytinio visaverčiai raidai. Kalbos ugdytas yra glaudžiai susijęs ne tik su asmenybės formavimusi, bet ir su tautinio indentiteto raida. Auklėtojo uždavinys ne tik mokyti vaiką kalbėti, bet ir ugdyti pagarbą gimtam žodžiui ir tautos kultūrai, padėti suvokti save kaip tautos kultūros tęsėją ir puoselėtoją.

Vaikų amžius 1 m. – 3 m.

Tikslas. Tenkinti vaikų poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį.

Uždaviniai:

1. ugdyti gebėjimą reikšti mintis, jausmus, nuotaikas, sukaupti dėmesį klausant.;
2. siekti taisyklingo garsų tarimo, žodyno plėtros;
3. ugdyti pomėgį knygai.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
<p>Geba susikaupti klausantis grožinių kūrinėlių, įrašų, aplinkos garsų.</p> <p>Bando klausti ir atsakyti. Mokosi bendrauti. Turtina žodyną.</p> <p>Mokosi apibūdinti paveikslėlių, gamtos reiškinių, daiktus, gyvūnus.</p> <p>Geba suprasti raiškia suaugusiojo kalbą įvairiomis intonacijomis, kitų jausmus ir juos apibūdinti.</p>	<p>Klausosi nesudėtingo turinio kūrinėlių, seka veiksmų eigą. Varto knygeles, mėgdžioja skaitymą.</p> <p>Bendraudamas su vaikais ir suaugusiais klausia ar atsako dvejų, trijų žodžių junginiais, vartoja žodžius „ačiū“, „prašau“, „atsiprašau“, pasisveikina, atsisveikina. Naudoja „aš“, „man“, „tu“. Bando kalbėti aiškiai, neskubant. Greitai išmoka naujus žodžius.</p> <p>Keliais žodžiais apibūdina artimiausius aplinkos daiktus, gyvūnus, kūno dalis, gamtos reiškinius.</p> <p>Reaguoja į elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus. Skiria griežtą ir malonų kalbėjimo toną. Nusako žmonių nuotaikas, parodo mimika, kūno judesiais.</p>

Vaikų amžius 3 m. – 5 m. (6 m.)

Tikslai:

1. gilinti ir plėsti kalbos prasmės suvokimą;
2. gebėti priimti sakinę ir rašytinę informaciją, ją suprasti ir pasinaudoti.

Uždaviniai:

1. tobulinti sakinę vaiko kalbą kaip pagrindinę komunikavimo priemonę;
2. gebėti bendrauti ir išreikšti save;
3. domėtis knygomis, klausytis pasakų, deklamuoti poezijos kūrinius;
4. naudoti tautosaką, grožinę literatūrą bei IT kalbos suvokimo tobulinimui.

GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENA
<p>Geba klausyti, išklausyti, girdėti, atpasakoti, susikaupti klausantis grožinių kūrinėlių, įrašų, aplinkos garsų.</p>	<p>Klausosi nesudėtingo turinio kūrinėlių, įrašų, grupės draugų, pedagogo ar kitų suaugusių, aplinkos garsų ir juos atkartoja balsu ar kūno judesiais.</p>

<p>Geba bendrauti, spręsti problemas ir dalytis sumanymais.</p>	<p>Bendrauja su jaunesniais, bendraamžiais, vyresniais ir suaugusiais. Iškilus problemai tariasi, kalbasi, aiškinasi. Įvardija, suvokia ir laikosi grupės sukurtų taisyklių. Domisi, svarsto, aiškina, kalba apie įvairių žmonių grupių darbą, elgesį.</p>
<p>Geba suprasti raiškia suaugusiojo, bendraamžių kalbą įvairiomis intonacijomis, kitų jausmus ir juos apibūdinti.</p>	<p>Reaguoja ir atsako į elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus. Skiria griežtą ir malonų kalbėjimo toną. Nusako žmonių nuotaikas, parodo mimika, kūno judesiais. Bendraujant padeda, paguodžia, kartu pasidžiaugia.</p>
<p>Geba kalbėti drąsiai, taisyklingai, aiškiai, informatyviai.</p>	<p>Kalba, pasakoja apie patirtus nutikimus, įspūdžius, veiklą. Kuria išgalvotas istorijas. Žino keletą patarlių, priežodžių, pasakų be galo. Seka trumpas pasakas. Komentuoja meno kūriniai, pasakoja apie daiktus, reiškinius. Žaidžia kalba. Scenoje deklamuoja, vaidina.</p>
<p>Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, bando kopijuoti raides ar žodžius.</p>	<p>Varto knygas, įvairius leidinius, vaizduoja skaitymą. Atpažįsta grafinius simbolius, žaidžia jais, vartoja įvairioje veikloje. Stebi, kaip rašo, spausdina ar renka tekstą kompiuteriu suaugusieji, mėgina pamėgdžioti, kuria knygeles. Atpažįsta savo simbolį, vardo raidę.</p>
<p>Geba suvokti mimikos komunikacinę prasmę, ją naudoti.</p>	<p>Apibūdina veido išraišką: pikta, nedraugiška, atšiauri, linksma, nedrąsi, drovi, šelmiška šypsena. Mimiką naudoja bendraujant, žaidimuose. Judesius, veiksmus naudoja komunikacijai.</p>
<p>Geba taikyti naujas technologijas: kompiuterį, mobilųjį telefoną.</p>	<p>Kompiuteriu rašo ar skaito savo vardą, raides, trumpus žodelius. Interaktyviojoje lentoje randa reikiamas raides, atlieka užduotis. Žaidžia įvairius siužetinius žaidimus naudojant mobilųjį telefoną. Susipažįsta su trumpaisiais pagalbos numeriais.</p>

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų.

Vaiko pasiekimų vertinimo tikslas – nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

Vaiko pasiekimų vertinimo dažnumas. Vaiko pasiekimai, pažanga ir ugdymo programos kokybė vertinami nuolat, nenutrūkstamai, informacija naudojama refleksijai. Vaiko vertinimas atliekamas du kartus metuose – spalio ir balandžio mėn.

Vaiko vertinimas padeda:

1. pažinti vaiką (vaiko individualybę, ugdymosi ypatumus, ugdymosi stilių, interesus, pomėgius, galias, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
2. atskleisti vaiko pastangas ir pažangą bei skatinti jo ugdymąsi;
3. apmąstyti įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius;
4. planuoti tolesnio ugdymo perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
5. apibendrinus sukaupią vertinimo informaciją koreguoti ugdymo planus;
6. ugdyti vaiko supratimą apie tai, kaip jam sekasi ugdytis.

Vaikų ugdymosi pasiekimų metodai:

1. Vaiko elgesio stebėjimas natūralioje kasdieninėje veikloje (žaidžiant, įvairiose veiklose, kasdieninių situacijų metu);
2. Pokalbis su vaiku ir jo tėvais;
3. Vaiko veiklos ir kūrybinių darbėlių analizė;
4. Vertinimo duomenų fiksavimas bei jų analizė;
5. Vaikų interesų, polinkių, poreikių išsiaiškinimas;
6. Vaiko elgesio faktų analizė;
7. Situacijų aprašymas.

Vaikų pasiekimai kaupiami ir fiksuojami individualiame vaiko pasiekimų apraše.

Vaiko pasiekimų aprašą sudaro:

1. anketa „Tėvai apie vaiką“ (iš tėvų ar globėjų gauta informacija apie vaiko individualius įpročius, charakterio bruožus, pomėgius, tėvų lūkesčius. Apklausa atliekama mokslo metų pradžioje); 1 priedas;

2. ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (bendros žinios apie vaiką – stebint vaiką išsiaiškina, ką mėgsta veikti, kokius žaidimus žaisti, kas nepatinka, kokia dažniausiai būna nuotaika, kaip reiškia pyktį, kaip bendrauja)? Ugdytiniai vertinami pagal 18 sričių. Vaikų pasiekimai ir pažanga aprašomi lentelėje „Pasiekimų sritys“, vėliau kiekvienos srities pasiekimai fiksuojami diagramoje 6 pasiekimų žingsnių skalėje. 2 priedas;

3. darbai, įrodantys vaiko raidą (vaiko kūrybiniai darbeliai, piešiniai, dalyvavimo veikloje nuotraukos, samprotavimai, klausimai, eilėraščiai), specialistų ir tėvų atsiliepimai apie vaiko ugdymo pasiekimų rezultatus.

SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ VAIKŲ VERTINIMAS.

Logopedas teikia pagalbą vaikams, turintiems kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimų; padeda specialiųjų poreikių vaikams adaptuotis grupėje, skatina jų bendravimą su kitais vaikais, tiria vaikų kalbą, pildo kalbos korteles ir kitą dokumentaciją. Bendrauja su grupių pedagogais ir vaikų tėvais.

Atsižvelgiant į PPT vaiko tyrimo išvadas ir rekomendacijas, tėvų pasiūlymus ir pageidavimus, individualius vaiko gebėjimus ir galimybes, individualizuojamas ir vaikų vertinimas.

Pasiekimai aptariami Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

Vaikų pasiekimai vertinami 2 kartus per metus: mokslo metų pradžioje (spalio mėn.) ir mokslo metų pabaigoje (gegužės mėn.).

Vaikų ugdymo pasiekimų vertinimo formos yra ataskaita, individualūs pokalbiai su tėvais, pedagogais. Vaikų tėvams informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai, individualiai pagal poreikį.

Vertinant vaiko pasiekimus laikomasi vertinimo ir jų pateikimo etikos reikalavimų, užtikrinamas jų laikymo saugumas. Vertinimas vaikui garantuoja psichologinį saugumą, sėkmės išgyvenimą. Aprašas įdomus, informatyvus ir patrauklus vaikui ir tėvams.

Vaikų ugdymo pasiekimų vertinimo vykdytojai ir dalyviai: pedagogai, specialistai ir tėvai.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Bakūnaitė J. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. Vilnius, Eugrimas, 1998.
2. Diane, T., D., Rudick, S., Berke, K. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Presvika, 2008.
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Švietimo aprūpinimo centras. 2014 m.
4. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. Vilnius, 1993.
5. Juodaitytė, A., Gaučaitė, R., Kazlauskienė, A. Informavimas apie ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą. 2009.
6. Szarhowicz, D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. 2011.
7. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
8. Lietuvos Respublikos Seimo 2003-08-20 nutarimas Nr. IX-1569 „Dėl Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 52-2316).
9. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. 2006.
10. Monkevičienė, O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius. 2001.
11. Projektas „ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001 Bendroji priešmokyklinio ugdymo programa. 2013 m.
12. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Ugdymo plėtotės centras. 2011
13. Katinienė A. Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje. Kaunas. „Šviesa“. 1998

Parengė:

Ingrida Šarachovienė

Edita Tautkienė

Vilma Yčienė

Vida Plonienė

Asta Pašakarnienė

Kristina Miliškevičienė

SUDERINTA

Pažagienujų mokyklos-darželio mokytojų tarybos

2015 m. gegužės 28 d. posėdžio protokolas Nr. 2